

SZERKESZTŐI HIRDA

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy □ centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttéri cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Mi a legjobb politika?

(D) Régi kérdés a politikában, hogy a nemzetek fönnmaradását mi biztosíthatja jobban: a törvényekben biztosított és féltékenyen őrzött jogai-e, vagy pedig nagyfokú anyagi jóléte?

A ki szellemeskedni akar, azt válaszolja erre, hogy: legjobb a kettő együtt; a modern nemzetgazdasági tanok jelszava azonban úgy szól, hogy: a kié a föld, azé a haza.

A birtok a valódi hatalom s e nélkül csak irott malaszt marad minden törvényben biztosított jog.

Azért minden okos nemzet nemcsak arra törekszik, hogy a földbirtok saját fiainak kezén maradjon, de arra is, hogy a birtok mentől nagyobb értéket képviseljen és így annál nagyobb hatalommal ruhazza föl birtokosait.

Magyarországon soká nem értették ezt meg. — A magyar birtokos osztály hozzá volt szokva a szabadságharc előtti középkori állapotokhoz, — mikor minden beiktetés és minden bölcsesség nélkül lehetett gazdálkodni. A jobbágy megmunkálta a földet ingyen, adót nem kellett fizetni — miért törte volna magát a nemes ember? Talán, hogy kiviteli eszközök hiányában rengeteg sok gabonája a nyakán maradjon és a magtárakban dőhosodjék.

Mikor aztán az arany állapotoknak egyszerre vége lett, nagyon kevesen vették észre, hogy az új viszonyok új szokásokat, új irány követését teszik szükségessé. Fizetni kellett a munkasort, fizetni az adót, szóval komolyan hozzá kellett volna látni, hogy a földbirtok jövedelmezősége ne függjön teljesen a veletlenségtől. Javítani kellett volna a talajt — arra való lett volna a földtehermentesítés útján a földbirtokos osztálynak jutott sok százmillió, de bizony nagyon keveset fordítottak belőle arra az üdvös célra.

Ez volt az egyik óriási hiba.

Jött utána egy másik.

A szabaddá lett földbirtok után kivetette hálót a nagy tőke.

A bécsi földhitelintézet több száz milliót helyezett el a magyar földbirtokos osztály tagjainál és ez a pénz ismét nem a földbirtok javítására fordított, hanem nagobbrészt uszora-adósságokat fizettek ki belőle. — Majd később felállították a magyar földhi-

tel-intézetet, mint „hazafias” vállalatot s ez fennállása óta megújabb 160 millió forinttal árasztotta el a birtokos osztályt.

Ez intézet alapszabályaiban hiába keresnők azonban azt az igen fontos pontot, mely arról intézkedik, hogy a földbirtokos ember csak bizonyos meghatározott célra kaphat kölcsönt, miként a kereskedelmi bankok elvül állítják föl, hogy náluk minden kölcsönnek egy megkötött üzlettel kell alapulnia s a legvagyonosabb gyárosnak sem adnak pénzt, míg egy benyújtott váltóval be nem bizonyítja, hogy ő azon összeg értékéig a váltón elfogadóképpen szereplő nagykereskedőnek már árut adott át.

A magyar földhitelintézet azonban mégis belátta, hogy a földbirtokra való kölcsönözésnél egy hazafias intézetnek nem arra kell tekinteni, hogy mentől több tőkét helyezzen el biztos helyre, mert az csak a földbirtokos által eladósítására vezet. Egy hazafias intézetnek számolni kell a nemzetijellem bizonyos gyöngeségeivel s elvül kellett volna már régen felállítania, hogy első sorban csak azoknak ad kölcsönt, akik a birtokra fölvev pénzüket magába a birtokba fektetik be. Ezt biztosítani is lehetett volna olyformán, mint ahogy a bankok teszik az építőkészletben levő fővárosi házzakkal, t. i. egyszerre szavazzák meg az egész kölcsönt, de abban az arányban fizetik ki, a mint az építés előhaladtával befizetnek, hogy a pénz csak ugyan a kért célra fordítható.

Ezt megtehették a mi pénzintézetünk is.

Nyujtanának építkezési és talajjavítási gazdasági kölcsönöket.

Üdvös és hasznos szolgálatot tennének vele!

Politikai hír.

Megrendszabályozott képviselők. Abszenciások. Táviratilag jelentettük, hogy Urányi Imre a Ház tegnapi ülésén indítványt nyújtott be. Az indítvány szövege az alábbiak szerint: „A ház utasítja az elnököt, gondoskodjék arról, hogy minden ülés napján egy, a képviselők neveit betűsorrendben magában foglaló ív az elnöki, vagy háznaplójában, vagy a folyosókon az ülés elején kitéssék, mely ívnek a képviselők neveit tartalmazó rovata utáni rovatra minden képviselő, a ki

azon ülésen megjelent, nevét sajátkezűleg beírja. Ezen ívek pontosan megőrzendők s belőlük minden hó végén kimutatás készítenőd, a mely igazolja, hogy azon hónapban melyik képviselő, hány ülést mulasztott. Ezen kimutatás nyilvános ülésben minden hó végén felolvasandó. Továbbá utasítja a ház az elnököt, hogy a szabadágolások adásánál bizonyos ellenőrzést gyakoroljon, s egy képviselőnek egy ülés alatt csak egy ízben adjon távozási engedélyt; betegség miatti elmaradás pedig orvosi bizonyítvánnyal igazolassék.”

Merénylet a hercegprímás ellen.

Budapest, április 11.

A hercegprímás ellen elkövetett merénylet híre felizgatta az egész magyar társadalmat, de óriás szenzációt keltett a külföldön is. A népszerű főpapnak a veszedelméből való megmenekülése mindenfelé nagy örömet keltett, s ennek az örömmel kifejezéseket temérdek üdvözlő-távirat és levél érkez a primási udvarhoz és a személyesen tisztelgők egész serege jelentkezik a máskor csendes budavári primási palotában. A hercegprímás — itt mindjárt megemlítjük, — ma már teljesen jól érzi magát, s délután nyugodtan szendergett is. Az elmúlt éjszaka azonban nem tudott aludni, s mint ma panaszkodva beszélt egész éjjel rémlátások gyötörték.

S ugyancsak az egész országban nyilvánul a részvétérzése Kohl Medárd, a bitoros hercegprímás megmentője iránt, a ki ragaszkodásának és szeretetének hősi tanúságát adta, mikor a merénylet támadását az agy főpaptól elhárította és önmagát vetette oda a gyilkos elé.

Kohl Medárd állapota.

Tegnap éjjeli aggasztó hírek keltek róla világra a primási palotából. Azt újságolták, hogy nem biznak már benne, hogy az éjszakát nyugodtan töltötte, reggelre jobban érezte magát, s a délelőtt 10 órakor tartott konziliumon az orvosok már azt a reményt keltették ki, hogy a sebesült kiheveri baját. Dr. Hegedűs a kezelő orvos bulletinjében ki is jelenti, hogy:

„... A betegség eddigi lefolyása a mellett szól, hogy a hasi szervek jelentékenyebb megsértése nem történt. A beteg állapota általában kielégítő, láz nincs jelen, a test hőmérséke ma reggel 8 órakor 37.2 volt. Érvényes elég erős s rendes: 72 egy percében. A has nem fájdalmas, nem puffadt, a közérzet jó, az éjjel mutatkozó hányinger megszűnt, mint a kloroform utóhatása.

A beteg órákon át nyugodtan alszik. Ápril 11-én d. e. 10 órakor, Dr. Hegedűs.”

A hercegprímás a nap nagy részét Kohl Medárd ágya mellett tölti. Igen szomorú s gyakran könnyezve kérdezi tőle, hogyan érzi magát, nem bántják-e nagyon a fájdalmak.

A beteg látva, hogy a primást menyire izgatja az ő állapota, ma délután azt felelte neki, hogy:

— Ne bántódjék H-rezségem, érzem, hogy meg fogok gyógyulni.

A hercegprímás megismogatta a beteg homlokát és megvizsgálódva maga is vizsgálni kezdte a beteget.

Az orvosok esti 6 órakor újabb tanácskozást tartottak s a beteg állapotát még mindig egyformának találták. Újabb bulletint nem adtak ki.

Éjjel 11 órakor az orvosok újabb tanácskozásra gyűltek Kohl Medárd ágya mellé, s a következő jelentést adták ki:

„Főtisztelendő Kohl Medárd tükár ur állapota ez idő szerint kielégítő. Testhőmérsék 37.09. Értés 80, erős, rendes. Légzés szabad, a hasnyomásra sem fáj. A vesék működése rendes. Emelygés megszűnt. Némi big táplálékot vesz magához. Közérzet jó, álom nyugodt és tartós. A külső kötés, mely vérsavótól átnedvesedett, ma délből megnyitattak. A sebek tiszták, környékük nem lombos, nem iájdalmas, mindinkább valószínű, hogy fontosabb hasi szerv nem lett megsérve.”

Emke vál. gyűlés.

Kolozsvár 1893 ápr. 12.

Az Emke igazgató választmánya a városház közgyűlési termében tartotta rendes havi választmányi gyűlését. A gyűlésen jelen voltak:

Bethlen Gábor elnök, Merza Lajos főpénztárnok, Szekula Ákos ellenőr, H. Gál Domokos, gr. Bethlen Bálint, gr. Bély Ákos, gr. Bethlen Aladár, gr. Kornis Viktor, Deáky Albert, Horváth László tanfelügyelő Segesvár, Hory Béla, Szabó Sámuel, Bíró Béla, Naláczy Géza, Kénósy Sándor József, Déva, Deák József, Lengyel Lajos. stb.

Bejelentették, hogy Sándor József Emke alelnök főtitkárnak edes anyja meghalt s e gyászest miatt akadályozva van a gyűlésen való megjelenésben. A választmány öszinte részvételnek ad jegyzőkönyvileg kifejezést az egylett kiváló tisztviselőjért ért gyászest fölött.

A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után az hitelesítették.

A választmány tudomásul veszi a gr.

Kun Kocsárd birtokból eladott erdőből befolyt 9000 frt bevételzése iránt a bejelentést.

Az algyógyi földműves iskola vizsgáira az Emke képviseletében kiküldetik Szabó József, Szakáts Péter, Sándor József Emke alelnök.

Vasary Kolos hercegprímás alapított ért merénylet meghiusulta feletti örömeinek a vál. táviratilag örömeinek ad kifejezést.

Ezután a titkári és pénztárnoki jelentést olvastattak föl, miket a választmány tudomásul vett.

Wahrmann Mórnek a m. gyűlésen bejelentett alapítványáért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik.

A segélyezés ügyére vonatkozólag 5 pontba foglalt szabályzat javaslat dolgozatot ki az egyházi tanítók lelkesek segélyezésére nézve, a mit Gál Domokos alispán terjesztett elő. Bíró Béla e javaslatot elfogadja. Elnök bejelenti, hogy a szabályzatot elfogadta az unit. és ref. egyház is. A vál. tudomásul veszi.

A segélyezési kéréseket az iskolák, árvákra vonatkozólag előterjeszti továbbá előad. Az előterjesztéseket a választmány elfogadja. Megjegyeztük, hogy segélyezés iránti kérések száma legió s nagyon sok olyan község tanítóitól érkezik, a melyek a ref. egyház alatt állanak s helyenkint a tanítónak alig 100 frt az összes évi fizetése.

Indítványok nem voltak. A gyűlés d. u. 5 és fél órakor ért véget.

Kolozsvár leírása.

(Folytatás)

A piaristák.

Magyarország szerzetesei közt a legáldottabb, legmagyarabb rend ez. Huszonnégy gimnáziumban évenként közel nyolcezer ifjút nevelnek. E huszonnégy gimnázium egyike a kolozsvári római katolikus főgimnázium is.

A társasházban a tanárok közül egykettő a földszinten, a többi pedig a fiatalokkal az emeleten lakik. A földszint többi részét a háztartáshoz szükséges helyiségek foglalják el. Itt vannak a kamarák, a szakács lakása, a konyha, az ebédlő. Igen érdekes a ház tagjainak belélete.

A tanárok, rendszeren korán kelnek fel és munkához fognak, javítják azokat a kriminális iskolai gyakorlatokat, melyeket boldog emlékeztető gimnázista korunkban mi is sokat elkövetünk. Az után következnek az előadások ideje, s déli 12 óráig gyűrnak a hazának egy kis anyagot. Főlegyor van az ebéd. Az emeleten megszólal a csengettyű, s mindenki az ebédlő felé tart.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1893. április 13.

Az ibolya.

Egy keleti monda már Ádám ősapánkkal hozza közelebbi érintkezésbe az illatos ibolyát. Midőn Ádám apánk ugyanis a paradicsomból letaszítottak, a Ceylon sziget legmagasabb hegyére, melyet mai napig is Ádámhegynek neveznek, zuhant alá. — Itt a bűnbánat keserű könyeit hullatá; ekkor az egek ura Gábiel arkangyalt küldötte le hozzá, tudatván vele, hogy menneji atyja visszafogadta kegyelmébe. Mire Ádám, fejét lehajtva, az öröm és alázat könnyeivel áztatá a földet, könnyeiből illatos virágok fakadoztak, különösen ibolyák.

Régi perzsa költők az ibolyát az édes illatú rózsza övényét egyenlítő elfutárnak képzelve, melylyel észrevétlenül az elsőség pálmájáért küzd, rózsaprófétáknak nevezték. A görög és római népregékben is a rózsához hasonló tiszteletben részesül az ibolya. — Egyik rege szerint Jupiter sarjastotta az első ibolyákat, hogy imádjátjának, Jónak, édes eldelével kedveskedjék, a nélküli, hogy a féltékeny Juno gyöngedségét megakadályozhassa.

Egy sicíliai monda szerint a bájos Proserpina a kies Enna völgyében andalgott és gyöngéd kezeivel ibolyákat szedett Jupiter számára, kinek kedvenc virága volt, midőn a rut Plutó hirtelen rárohant és az alvilágba vitte s a szép fogoly ijedében el-

hullatá a kedves virágokat. — Ez időtől fogva az ibolya az alvilág uralkodónőjének virága, „Proserpina ibolya” maradt s sötét öltöztet, valamint a sirdombokat is a gyász és halál jelképeül ibolyákkal ékesíté.

Homér szerint, midőn a szép Venus nem tudta magát eltökélni, hogy a rut Vulkan hódotatát elfogadja, ez a kellem jelképével, ibolya-füzerekkal díszíté fel magát és a szép istennő mosolyogva nyujtá kezét a sántalábú szerelmesnek.

A görögök és rómaiak mindenütt diszkertjeikben nevezték az ibolyát, még télen is árulták Athénában, melyet a görög lyrikus, Pindárus, „ibolya-koszorúzott város”-nak nevez. Az atheniek harmadik évüket betöltött gyermekeiket ibolyákkal koszorúzták, örömlélül annak, hogy a kedves kisdédé a legveszélyesebb kort baj nélkül átélték.

A keleti költők a harmatos ibolyát a kedves könnytel szemével hasonlítják össze. Mohamed, a nagy próféta, szintén nagy magasztalója volt az édes illatú ibolyának. Egy régi hagyomány szerint azt mondta volna: „Az ibolya-szőrpöt valamennyinél többre becsülöm; a teremtés legbecselebb teremtményének tartom; hűst nyáron, hevít télen, igen, az ibolya dicsősége olyan, mint az izlam dicsősége a többi vallás fölött.” S a mohamedánok legkedveltebb serbete mind mai napig ibolyából és czukorból készül.

Az északi mythosban az ibolya Tys istennek volt szentelve, miért is Tysifoliának nevezték. Egy régi szász monda szerint Czerneophi a vendek istene, pompás várban lakott, a keresztény hit elterjedésekor ő és

bűszke vára sziklakká, bájos leánya pedig ibolyává vált, mely minden században csak egyszer nyílik és a ki ilyenkor megtalálja és leszakítja, az az ország legszebb és leggazdagabb leányát nyeri nőül. A német meseköltészet szerint a szerény kis ibolya rejtett kincsekhez vezet boldog találóját s különösen magasztalja, mint a szerénység jelképét. — A középkorban déli Németország lakói az első kinyílt ibolyát hosszú póznára kötötték s a felállított póznát dalolva táncolták körül. A régi gallok az ibolyát, mint az ártatlanság és női szendőség jelképét tisztelték, melylyel a menyasszony fejét menyegzője napján, valamint koporsóját díszíték.

A francziák már korán kiváló kedvenckül választák az ibolyát. A toulousei virágjátékoknál a díj egy arany ibolya volt. Isaura a börtönben szenvedő lovagjának ibolyát küldött bűsége és állandósága jelképekül. Clairon, a híres színész nő szintén szenvedélyesen szerette az ibolyát; egyik imádója 30 éven át mind-n reggel egy friss ibolyabokrétát küldött neki. S miként viszonzá a művésznő? Hogy mi sem vesszen el a barátság és állandóság jelképéből, esténként leszakgatá a virágokat és illatos theát készített belőlük.

I. Napoleont egész életén át kíséri az ibolyakultusz. Későbbi neje, Jozefina, fején ibolyafüzérrel, mellén ibolyacsokorral találkozik először egy lakománál a toulousei hőssel. Menyegzőjén is csak ibolyák díszíték Jozefina öltönytét és ezentul menyegzője minden évfordulóján kora reggel ott dislelt már bárszony imazsámolyán az ibolyabokréta, melyről férje a világhódító csaták zajában sem

fedkezett meg soha. — Későbbben, midőn Napoleon szíve elhűlt az őt forrón szerető nő iránt és ennek szíve megtört egykor férje balsorsán, a malmalsoni kertje pavilonjában felállított ravatalán a legpompásabb diszvirágok közt ott volt letéve ibolyákkal áthimzett fehér selyem párnán, egy illatos ibolyakoszorú.

Az ibolya ezentul is a Napoleoni család pártvirága maradt. A francziák a nagy császár szerencse virágjának tartották s midőn márcz. 20-án öreg gárdái előtt megjelent, ezek örömmel kiáltottak fel: „Voilà, voilà, le père de la violette!” A férfiak gomblyukban, a nők kalapjaikon hordták a jelvényes ibolyát és a midőn száműzetéséből visszatért, rajongva nevezték „ibolyaatyának” ki nem csalta meg őket reményükben, hogy a nyíló ibolyákkal visszatérnd. Halála után nyakán egy arany medalliont találtak, mely két hervadt ibolyát és egy szőke hajfűrtöt rejtett; hajnal- és alkonycsillagának, ifjúsági szerelmének és gyermekének drága emlékeit!

Az angolok régtől fogva a francziákhoz hasonló, majdnem rajongó szeretetben részesíték az ibolyát és műkertészeik lankadatlan buzgalommal versenyeznek újabb és szebb válfajok előállításában.

Az ibolya valódi hazája azonban Olaszország. Itt fogyasztanak legtöbbet illatszerek készítésére. Egy caunes-i illatszergary például körülbelül tízezer kilogramm ibolyavirágot használ fel évenként.

Az újabb korban is minden nemzet költői megéneklik a ibolyát. — Ki ne is-

merné Tompa Mihály „Virágregék” című bájos könyvét s ebben az „Ibolya álma”-t? — Szerény ibolya! Egyszer ő is átengedte lelkét ábránd képeknek és a rózsza és lilium dicsőségére vágyott. Álmai teljessleek, de képzelte boldogságát legott követé a bűnhődés és nyomasztó álmaiból ébredve, így sohajt fel a kiábrándulás hangján:

Jobb nekem itt a bokrok enyhében Szerényen élni s észrevétlenül, Hol szagotok kéz és zápor nem ér, És a vihar bántatlan átrepül! Fedezz el lágy fű s leveles bokor! Ne legyen én rózsza vagy lilium, Logyek illatos, szerény ibolya!

Nagy városokban mai nap is első hirdetői a tavasznak a virgoncz leánykák, kik jó kedvvel, kinsálgatják az ibolyacsokrokat. Ott diszlenek csak ugy a hülgyek mellén, mint a vén rouk gomblyukaiban. — Falun meg épen legnagyobb öröme a fiataliságnak erdőben, partok mentén ibolyát szedni s azzal egymásnak kedveskedni.

D-n.

„A rettenetes Czár.”

Regény a rettenetes Iván korszakából.

KÉT KÖTETBEN.

Ir. a: Gróf A. K. Tolstói.

Fordította Clare Filmore után: AMICA.

ELSŐ KÖTET.

VI.

A látogatás.

(Folytatás.)

(10)

— Mindjárt, hercegem, mindjárt. Három hét múlva ezután Vassiljevitch Iván Moszkvába érkezett. Általános öröm uralko-

A hatalmas teremben U alakú asztal van terítve, melynél mindenkinek megvan a maga helye. Az ülés kör-szerűtörténi, felül a tanárok és a két szárnyon a fiatalok. Az utcán lehet látni polgári ruhában és ebédlőben mindegyik reverendában jelenik meg. Ugy néz ki ilyenkor a terem, mintha valami fekete sereg ült volna benne tanítót, egy szellemi fekete sereg.

Gymnasiumuk egyike a leghíresebbeknek és legjobb nevelők Erdélyben. Még a jezsuiták is nevelték Pázmány Pétert, a híres érseket is, a katolikus vallás újrualapítóját Magyarországon; itt járt iskolába Mikses Kelemen, II. Rákóczy Ferenc aranytollú apródja és a halálig hű bajtársa. Itt nevelkedett báró Jósika Miklós, a magyar regény-irodalom atyja.

Az intézet tanári kara mindig a legelső között foglalt helyet az országban. Ma is van tizenkét okleveles tanára, kik közül öt doktor. Az igazgató dr. Vajda Gyula egyetemi tanár, egy mély tekintetű, komoly, zömök férfiú, a kit Kolozsvárt mindenki ismer és mindenki szeret, ki nagy szerepet játszik a város politikai és társas életében, de a kinek az egész folytonos tömjénezés egy ideál előtt, mely ideálnak minden szabad percét feloldozza s az az ideál — a magyar művelődés-történelem. Ennek a tudományának a tanára ő a kolozsvári egyetemen, egyetlen tanára Magyarországon.

Érdekes alak a tanári karban dr. Salzbauer János, a szent József finevelő-intézet igazgatója, a kánonjog egyetemi nyilv. rendkívüli tanára. Hatvan éves tiszteletreméltó uri alak. Maga a megtestesült előzékenység és udvariasság.

A harmadik egyetemi tanár: dr. Pachinger Alajos, a zooparasitologia magántanára, a tudomány egyetemen. Java-korabeli férfiú, a legmélyebb gondolkodás és a legélénkebb jókedv harmóniája.

A tanári kar több tagjainak szintén meg van a saját jellemző vonások: Tóth Jenő a fizika és Zachar János a matematika tanárai a legelevenebb és legkedélyesebb emberek; Dániel Joakim, a társaság főnöke, szenvedélyes gazda, Budavári József, Hudra János, Schichmann Endre és Pakos János higgadt temperamentumú, kik csak a tanításnak élnek, végül a két legfiatalabb tanár dr. Szánék György a klasszika filológia és dr. Hám Sándor a magyar irodalom és a filozófia tanárai, a város ismertebb alakjai közé tartoznak, mindkető eleven, jókedvű ember, kik szeretik a társaságot s még a jég-hátán is találunk szórakozást.

Nem kis súly nyugszik Réti Mártonnak, az elemi iskolák igazgatójának a vállán.

A református kollégium.

Ha a kolozsváriak megideálmusáról, mely túlélté más nagyvárosokét, van szó — nem lehet erről beszélni a nélkül, hogy az ember a református kollégiumot ne említse. A eszűdés Belfarkas utcában, közel a színházhoz és közel a tatarjáraskor lepusztult tornyú templomhoz, a református kollégium lakosbájának ablakából kiszól a fuvolahang s egy-egy fiatal tenor kíséri énekkel.

dott — olyan öröm, a milyent még Huerét napján is alig látni!

Nemesekből és papokból álló zsinatot hívott össze.

Midőn egybegyűltek, azt mondá: „Beleegyezem, hogy ismét uralkodjak; de csak azon egyedüli szándékból, hogy az ellenségeimet megbüntessem; hogy az árulókat átkommal sújtsam; hogy azokat áletűktől és birtokuktól megfosztam; és azon feltételek alatt, hogy sem a metropolitán (azon kor-szakban az orosz egyház feje), sem a nemesek, ne háborgassanak engem haszonlatlan és unalmas kegyelem kérésekkel. És testőrséget állított magamnak és bizonyos falvakat, városokat, sőt Moszkvára bizonyos utcáit a saját szolgálatomra elfoglalom. És az Oprichniknek megrendelem, hogy saját személyem és azon városok, falvak és utcák felett őrködjenek.

A nemesek és a metropolitán nem fogtak az én életmódomban szerepet játszani. Ezen feltételek alatt beleegyezem az uralkodásba. Ezen naptól kezdve új kegyenczeket kezdett választani, akik mindig alacsony származásúak voltak és akiknek meg kellett a keresztet csókolni arra, hogy a régi nemesekkel nem lesz semmi közük. Ezeknek a társaság az a házakat, földeket és egyéb birtokosokat, melyeket, a régi birtokosokat elkergetve, elvett azokról. — Romanovitch Nikita, ez az igazság — a tiszta igazság, amár szinte megfoghatatlan.

Ördögi vérszomjas bandák járják be hazájában az országot, kutyafélekkel és seprőlkel a nyeregkapókban. Tönkre teszik és ellopják, nem az árulást, hanem Oroszország becsületét. Nem s mi hazánk ellen-ségeit fálják fel, hanem annak igaz szolgáit; és ezek nincs büntetés — nincs igaz-ságszolgáltatás!

— De miért fogadtok ezeket a feltételeket? — jegyzé meg Serebryany.

A régi jó egyszerű kollégiumok közül való ez, a milyen már kevés van az országban. Kora reggel csöngetnek s talpon van egyszerre az egész ház.

A mostani tanárok halálja az, hogy tetterős fiatalságot neveljenek a kihallgató. Török Istvánt, az igazgatót a magyar történelemről beszélő a százados falak között, ezt az egyszerű szülőktől való, nagy tanulásu embert, meg Szabó Samu tanárt, a néhai híres Nagy Péter református püspök sógorát, aki hallja a magyar literatúrát prelegálni, lehetetlen, hogy elfeledje a hangukat. Az ő hangjuk maga a lélek, a hevesen dobogó magyar szív. Aztán az egyik kollégiumi muzeumban Parádi Kálmán a zoológiai tudományokban buvárkodik a fél kezével, míg másik kezével a református státus tanügyi dolgait igazítja, referálja — nemesak a kolozsvári, de az egész erdélyi református státusra szóló. A másik muzeumban Szathmáry Ákos fizikai tanár tíz esztendő óta minden nap igyekszik valamit feltalálni, és minden nap ott felejté magát a muzeumban, míg egy-egy kedves fekete fejű gyermeke be nem ront: „Dora mama azt ize-ni...“ Sárkány Lajos a matematikában apjának az „örög“ Sárkánynak, ki egyike volt a legdálisabb 48-as honvédeknek, igazi örököse. Bűszkesége még, hogy bátyja négy csinos leánynak akik közül minden esztendőben egy könyörtelenül férjhez megy. Balogh Károly a latin nyelvben specialista. Geréb Mártoné a görög. Ő nagy ellensége az új görögnek. A maga klasszikus formáiban szereti a népet. Sok józsi anekdotát tudnak az ő gyöngéd jó szívről. Minden tanítványának a sorát dolgát apróra ismeri és mindenütt segít. Graf Jakab a német nyelvben oktat a saját maga jó grammatikájából.

E tanárokon kívül még néhány betanító jár a kollégiumba.

A felsőbb leányiskola.

Ez iskola felállításának első gondolata néhai Sámí László lelkében támadt legelőször, ki a haladásnak egyik legbuzgóbb apostola volt Erdélyben, az emberiség jólétének legelső között való az egész világban. Száz évvel ezelőtt meg erkölcsi és szellemi fejlődésben kortársait és a mellett maga volt a szerénység és a jószág. Félreismerék, tildőzték, mint mindent e világban, a mi a köznapiságból kiemelkedik, de ez nem tette őt se kecsértvé, se türelmetlenné, csak még több jót igyekezett tenni, még több világosságot akart hinteni. Ekkor tartotta oly fontosnak derék magyar anyákat nevelni a társadalom számára. Élete vége felé gyűjtögette erre a pénzt s azt a takarékpénztárba helyezte. Később aztán az iskolaszék tagjai is felkarolták az ő eszméjét, mely különben nemzeti szükség volt és miután a Fröbel kertészneket képező intézet, a melyet a kormány 3600 forinttal támogatott, megbukott, ezt a támogatást megnyerték a keletkezendő felsőbb leányiskola számára. A város is ugyanannyit szavazott meg. 1880. október 1-én csakugyan meg is nyílt ez a felsőbb leányiskola, csak a négy felsőbb osztályra tervezve, mivel az elemi iskolák hat osztályuk voltak már Kolozsvárt s azoknak folytatása kellett, hogy

— Mit! herceg! Lehet-e a csár elibe valamit szabni? Nem az isten küldte-e őt nekünk?

— Bizony, ő az isten küldötte; de nézz ide, ő maga kérdezte tőletek. Miért nem mondtátok meg, hogy nincs szükségetek az opritchnikre?

— De gondolt el, hogyha ismét elment volna? Mi történt volna akkor? Csár nélkül maradtunk volna — és a nép — a nép mit mondtott volna?

Serebryany gondolkodott.

— Igaz — mondá, rövid szünet után — természetesen, hogy csár nélkül lenni lehetetlenség. De miért habozni mostan? — Miért nem mondtátok meg, hogy az Opritchnik az egész országot feldúlja? Miért hallgattok és néztek el?

— Herceg, én nem hallgatom — válaszolá Morozov, büszkén. — Én részemről soha sem titkoltam el a véleményemet; és ez az oka, a miért most kegyvesztett vagyok. Ha a csár magához hivata, én nem hallgatnék. De ő nem hívta magához. Jelenleg a mi rangunkból senki sincsen körülte.

— A régi családokból milyen férfiak vannak körülte?

— Nincs egy sem!

Csak olyan átkozott jött-mentek vannak ottan, kiknek az atyjai még arra sem voltak érdemesek, hogy a mi atyjaink jobbágyai legyenek! — Vagy-d közölök, a melyik tetszik — a Basmanovsokat — az atyát és fiát — lehetetlen volna megmondani, hogy a kettő közül melyik a méltalansabb! Ott van Skooratov Maljonta, a mászó, a vad állat, a ki tetőtől talpig emberi vérről van bezenyerve — és Goodonov Boris, a ki atyját, anyját és gyermekeit feláldozná, ha ezen cselekedete által egy kissé magasabbra csúszhatna!

Van ottan egy férfi, de egyedül csak

legyen — a felsőbb leányiskola. Sámí László indítványára, az iskolaszék De Gerandó Antoninát hitta meg igazgatónak, a ki Budapestén magántanfolyamokat nyitott volt leányok számára és mindenben tökéletesen osztotta Sámí nézeteit.

Tíz éven tartotta magát fenn az iskola leirhatatlan anyagi hiányokkal és nehézségekkel küzdve, de mint az első apostolok, szívesen tűrte el mindent az eszméért.

1890-ben kezdődtek az alkudozások az állammal, hogy vegye át a felsőbb leányiskolát, melynek fentartását a folyton növekedő leánykák száma a városra nézve igen terhesse tette.

Az 1892—93-ik tanévben az állam ez iskolát végképp átvette 245 növendékkel. Most már hatosztályú, elsőrangú iskola lett belőle.

A Kereskedelmi Akadémia.

Külön kell megemlékeznünk erről a mintaszerűen berendezett s benlakással egybekötött népes in éetről, melynek a Sétátér-utcában van a palotája. Külön, mert egyik legvirágzóbb közintézet Kolozsvárnak, mert bűszke rá Kolozsvár, mint legnehezebben, igazán regényes módon létesített alkotására. Szólottunk erről a kamaránál, dr. Finsly Henrik, Gámán Zsigmond és Kiss Sándor nevével kapcsolatban, kik az Akadémia érdekeinek fíradhatlan harcosai voltak a múltban, érdekeinek bűszkeségre, virágzásának istájpai ma is.

Az intézet egy bizottság felügyelete alatt áll, melynek tagjai Kolozsvár város polgármestere, a kolozsvári ipar- és kereskedelmi kamara elnöke, Kolozsvár képviselő-testületének két küldötte, a kamara egy választottja és az intézet igazgatója, kiről kedvünk volna ezúttal is külön szólni, mert minden tekintetre fedeztünk fel benne újabb és újabb tiszteletre méltó vonásokat.

A pompás, teljesen modern pedagógiai minták után beállított iskolában tanít dr. Ferenczy Zoltán, az egyetemi magántanár, a muzeumi könyvtárigazgató, dr. Veres Vilmos a matematikus író, dr. Lehman Róbert, a kemény, heves magyar, ki minden szavával a szívéhez nyúl, Keresztely Lajos a fizika és áruismeret tanára, Wilhelm József a miniszterileg ajánlott Könyvtár-tanár szerzője, világított, intelligens szakember, Nagy Károly a modern nyelvek irodalmilag képzett professzora, Hangay Oktáv, a vidám versek poétája s a mi Kárpát-egyesületünk legbuzgóbb vezéraktora, az intézeti benlakók ötlet-mestere.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság.

A társaságot Petelei István teremtetette öt év előtt.

És azóta folyton halad, növekedik érdemeiben a társaság. — Havonként felolvasó gyűléseket rendez, melyeket előre programjában tart a legszebb közönség s melyek eseményszámba mennek Kolozsvárt.

Tagjainak száma az ötvenet nem haladhatja meg. Előtte gróf Kuun Géza, alelnöke Szász Gerő a mi haragos beszédű, poéta lelki páratlan magyar esperestünk és Felméri Lajos a nagyevű pedagógiai professzor és író, a nemzeti nevelés bátor apostola. — A titkár Ferenczy Zoltán, muzeumi

egy férfi, a ki nemes származású — Herceg Vazemski Athanasia — és ő, az átkozott, szegényt hozott magára és mindnyájunkra!

Morozov elhallgatott és sötét gondolatokba látszott merülni. — Serebryany szintén szomorú álmódosásokba merült. — A cszár történet borszasztó változásra gondolt és megfellekedett arról a helyzetről, melyben Morozovval szembe állott.

Ez idő alatt a cseledek felszolgálták az ebédet és vendégeik minden tiltakozása dacára, Morozov kényszerítette őt, hogy több fogásból egyék. Midőn ebéd után különféle borsokat szolgáltak fel, Morozov saját magának és vendégeinek megtöltve a poharát, felállott és hosszú haját hátra simitva, felémelte a poharat és „A mi nagy urunk, Vassilievitch Iván csárának az egészségére!“ dritette azt.

— Az Isten oltalmazza őt és nyissa ki a szemét — válaszolá Serebryany, a poharat kiürítve.

És mind a kettőn keresztet vetettek magukra.

Eléna nem jelent meg az ebédnél; és a két nemes társalgásában sem vett részt.

Morozov hosszasan és sokat beszélt a nemzet állapotáról, Riazannak a Krémiai tatarok által való inváziójáról és Serebryanyról kérdészködködt, — keserűen hibáztatva Koorbskit az országból való futásáért.

A herceg készséggel válaszolt minden kérdésre, hosszasan elbeszélte a Medvedevka faluban történt kalandját az Opritchnikkel és Moszkovába érkezésekor ugyanazokkal való összeütközését, a szent koldussal való találkozását, azonban annak a rejtélyes szavait az elválásakor — nem ismételte. Morozov a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta.

— Herceg, ez rossz dolog! — mondá széles homlokát megdörzsölve — nagyon, nagyon rossz dolog!

könyvtárigazgató és egyetemi m. tanár, a Petőfi Múzeum szerkesztője, ki évek óta dolgozik a Petőfi élettrajzán. A társaság legteresebb hivatala az ővé s ha sikerül diadalra vinni az ügyet, az elismerésből is ővé lesz a legnagyobb rész s fíradhatatlan buzgolkodik az alapítóké szaporításán. Máoolditkár Malonai Dezső; a pénztárnak a legzsugoribb pénztáros, Hory Béla a gondviselője.

A társulat tiszteletbeli tagjai: Brassai Sámuel, Éjszaky Károly, Gyulai Pál, Imre Sándor, Kőváry László, Szász Károly, Szilágyi Károly. Rendes tagok: Abonyi Árpád, Apáthy István, Bartha Miklós, Benedek Elek, Csernátony Gyula, Erdődi Béla, Endrődi Sándor, Fangné Gyujtó Izabella, Finsly Henrik, De Gerandó Antonina, Gyarmathy Zsigáné, Haraszi Gyula, Hegedűs István, Hegyesy Vilmos, Jakab Ödön, Jancsó Benedek, Jékely Aladár, báró Kemény Endre, Kis Sándor, Kozma Ferencz, Koós Ferencz, Korbuly József, E. Kovács Gyula, Láncoz Gyula, Medgyes Lajos, Moldován Gergely, Petelei István, Petz Vilmos, Petri Mór, Réthy Lajos, Sebesi Jób, Sebesi Samu, Szathmáry György, Szamosi János, Szinnyei József, Szádeczky Lajos, Szász Béla, Széchy Károly, Tutsok Anna. Alapító tagok: Széki Miklós, gróf Kuun Géza, Dobál Antal, öv. Mohay Károlyné, Székula Ákos, id. Lászlai Ferencz, Kereskedelmi Akadémia, Kőváry László.

(Folyt. köv.)

Gróf Zichy Géza, hajdan és most.

Tegnap délután a személyvonattal utazott el gróf Zichy Géza; csak 18-án este tér vissza falaink közé, az utolsó próbákra.

Távolléte alatt inkább szabad róla beszélni, hadd képzeltük legalább, hogy még most köztünk id'zük.

1879. márczius 12-én jött Zichy Géza legelőször Kolozsvárra, özvegy gróf Teleki Domokosné meghívására, hogy a nőegylet javára hangversenyt adjon. Sokan emlékezhetnek még, hogy midőn az ifjú gróf megjelent a szorongásig megtelt Redoute emelvényén, mely tapasvihar tört ki; már megjelensével meghódította az egész közönséget, minden szem bámulattal volt rá szögezve, s ez az érdeklődés csakhamar elragadtatásá, leirhatatlan lelkedessé fokozódott midőn az ifjú művész negy ujjal (az ötödiket megsértette) és betegen (mert egész nap igen szenvedő volt), egyik saját tanulmányát kezdte eljátszani, az ő csodálat határos technikájával és bravurujával. Azután magyar változatokat adott elő, melyek talán még nagyobb hatást gyakoroltak s a szűnni sehogys akaró taps viharra, kénytelen volt még (igen szenvedő állapot a daczára) a Faust ábrándot is eljátszani. A program utolsó száma volt a Rákóczi induló, Liszt átiratában, előadva Liszt és gróf Zichy Géza által. Liszt ugyanis lekirte Kolozsvárra szeretett és nagyreményű barátját, növendékét. Az agg és ifjú művész között az a ritka szép viszony létezett, mely a régi korban például egy Raphael és tanítványai közt. Szeretet, hűbámulat, remény fűzte őket szorosan egymáshoz.

— Még abban az esetben is csak a végvesztetmet teljesíteném! — Nikitovshka, maradj itten én megmentelek tégedet. Itten senki sem fog téged keresni; kíséretem nem árul el; és úgy élsz velem, mint ha saját fiam volnál! — Uram, gondolkoz. Mit mondtál csak az előbb Koorbskiről? Egy orosz nemesnek szegyen magát a csárja előtt elrejtetni! — Nikita Romanovitch, Koorbski áruló. Ő a nemzet ellenségeihez ment át! De ellensége vagyok-e én a mi anyarságunknak? Nem jöhet-e hozzám?

— Uram, elhamarkodott szavaimat boc-sásd meg, de senki sem menekülhet meg a sorsa elől!

— De Nikitovshka, ha itt maradsz velem, lehet, hogy a csár haragja elmulik; lehet, hogy képesek leszünk az Isten felkent-jével kibékülni! De ha most jelensz meg előtte, haragjának a tüzeben teljessen elfogy-egni!

— Uram, a mi életünk az Isten kezében van és nem illő annak hosszabbra nyújtását megpróbálni, mint a hogy ő neki teszik. Uram, köszönöm a vendégszeretetedet — tévé utána Serebryany amint felállott. Közönmű barátságodat, de mennem kell Isten veled, Droozena Andreitch!

Morozov szomorúan nézett a hercegre, de látszott, hogy a szívében tiszteletre barátjának a határozatát és az ő helyében ő is hasonlóképpen cselekedet volna.

— Nikita Romanovitch, Isten áldása legyen veled! — mondá, a székekről felállva és a herceget megköelve; És az Isten lágyítsa meg a csár szívét! És bár épen és baj nélkül térrél vissza az utadból; és bármisem meg legyen nekem engede, hogy léged teljes szívvel és lelkemmel megőleljelek, a hogy mostan megőllelek!

(Folytatás köv.)

Isten tudja, hogy nem volt boldog a sorsod! Herceg, ha te Alexandrovba megy, el vagy veszte és bizonyosan meghalsz.

Azok kik jelen voltak e hangversenyen, emlékezhetnek még arra, mily földöntúli érzés ragadtott el mindenkét! A mi tulságosan realiztikus korunkban néha mégis kitör a tiszta lelkesedés lobogó lángja az eszményi szép iránt és annál katalmasabbban hódít meg mindent! Felejthetetlen percek voltak azok!

Most, tizennégy év múlva, ismét szerencsés Kolozsvár, falai közt tiszteletelni azon nagy művészt, kit az egész külföld méltán iriggyel töltnek! Másfél év óta ismét megszünt nyilvánosan játszani. Azt találta, elég volt 25 éven át annyi száz ezer forintot szeszerezni, a szegények számára, a fájdalom és a nyomor enyhítésére, nem csak Magyarországon, hanem Európa minden országaiban is. Elég volt annyi száz ezer emberrel percekre elfeledtetni minden földi prózát és kint, s a zene varázshangjával egy önzetlenebb, tisztább, nemesebb légkörbe ragadni? Hány titkos bánatot könnyített Zichy Géza: És ő soha, tudtával, bánatot nem okozott. Ha valaki, gyöngédebb érzés által elragadva, de miatta le is akart volna ténni a kötelesség útjáról, azt mindig gyöngéd, de erőlyes kézzel nemesen és lovagiasan visszatérítette, csak szép és jó emléket akartván hagyni mindennél maga után.

Fájdalom lemondván a nyilvános szereplésről, egyszersmind elfogadta az intendánságot is, igaz barátainak nagy szomorúságára. És ő, ki addig csak nemes percekben érintkezett az emberekkel, meg kellett hogy ösmerkedjék egyszerre, a legpiszkosabb anyagi érdekekért egymást mardosó, minden kimagasló alakra undok módon irigykődő, aljassab körök legszomorubb, legsötétebb mozzanataival.

Ez megölhette volna benne a költőt és művészt.

De nem ölte meg! Művész maradt tőtől talpig, művész minden cselekedetében, minden mozzulatában, mindenben a mit alkot és terem maga körül.

És megmaradt emberszeretőnek és tisztá nemes léleknek, a sok rut cselekedet és önzés sújta nemtelen pulva-harczok daczára, melyet ellene folytatnak.

Azaz akarat-erő, mely a 14 éves gyermeket arra készítette, hogy midőn jobb karját a vadászaton esett szerencsétlenség folytán levágták, megesküdjék, hogy vagy belehal vagy less belőle valaki, ép úgy mint-ha a két karja megmaradt volna, és mely akarat erő az évekkel szinte csodával határosan csak mind fokozódott, most is fentartja bátorítja, élete minden zökkenőjén. Az az emberszeretet, mely a „Leányvári boszorkán-nyá“-ba azt mondotta vele:

Legyen bár mi rossz az ember, De nyomora még nagyobb!

nem aludt ki szívéből, innen bűvös varázshatalma, melylyel hatni tud az emberekre, s melylyel ellenállhatatlanul meghódítja őket. Hogyha jelen lehetünk egy-egy próbáján, lát-hatjuk, hogy minden közreműködőhöz van egy barátságos buzdító szava. Mindenikhez a maga nyelvén beszél s egyszerre az a sok talán hideg, külön is való, egészen külön képzettségű egyéniség fölmelegszik, összeolvad Zichy hatalmas egyéniségében, művész-szében és megtalálja az igazi hangjait azok-

G.

Kolozsvárt, április 13.

— **Szomorujelentések.** M.-gyerőmonostori báró Kemény János, valóságos belső titkos tanácsos, m.-gyerőmonostori báró Kemény Géza és m.-gyerőmonostori báró Kemény Gerő, mint legközelebbi rokonok szomorú szívvvel jelentik megkötöztöknek: m.-gyerőmonostori báró Kemény György, 68 évesen, folyó hó 9-ikén, éjjeli hirteleni halálra, hosszas szenvedés után. Lander közösgében megemlékezni. Temetése az ev. ref. szertartás szerint lesz Lander közösgében h. hó 12-én d. e. 11 órakor. — Sándor József.

— A balázsfalvi érsekválasztás
királyi biztosai. Báró Jósika Samu
 balázsfalvi érsekválasztás királyi biztos, kecs

egy millió forintot meghaladó vagyon hátrahagyásával meghalt. A vagyon felett támadó perek hatszor is megjártak a bíróságokat miközben több százezer forintra rugó készpénz és ingóság is kallódott el anélkül, hogy az elhaltnak csak az örköseit is megállapították volna. A hagyatéki bírósága előbb a muzslai járásbíróság volt, a mely ellen az érdekeltek részéről a vagyon elkallódása miatt fegyelmi eljárás követvén, helyébe a pesti vidéki királyi járásbírószág delegálták, — a mely aztán az elhalt Visontai Kovács László ellen 1.200.000 forint erejéig zárlatot rendelt el. A nagy feltűnést keltett számadási ügy a kir. tábla összekapcsolni rendelte a hagyatéki ügyével s így ez amannak befejezése előtt nem volt beszavatható. Később az igazságügyminiszter ismét a budapesti törvényszék delegálta, de a perek csak nem haladhattak addig előre, míg Kovács József orsz. képviselő, a hagyatéki gondnoka öt év után kérem esközölte, hogy a kir. tábla eltérően előbb hozott határozatától, a számadási ügy elválasztását, a hagyatéki beszavathatóságát átadással elrendelte. Most végre, báró Baldacay elhalálása után másfél évveladdal

megvizsgálja majd, vajon ezáltal az idő alatt a legénység kitisztítottotta-e a ruházatát fegyverét észleljes felszerelését. Negyedóra múlva a század tényleg az udvaron volt egy hadnaggy vezénylete alatt. Félőt órakor nagy zordanon megérkezett Vogel Mátyás kapitány. Sorban egymásután megvizsgálta a század legénységét, Jósásos atyai gondoskodása odáig terjedt, hogy megnézte a bakáknak még a körműk alját is, megnézte a pipkájának a bélést és kinél a legapróbb rendetlenséget vagy csak egy pór porszemet is felfedezett: jobbról-balról egyfórvan. Ezután a „szemle” után a kora reggeltől délutáni négy óráig tartó nagy gyakorlatban kimerült és elcsigázott századot minden pihenés nélkül este fél nyolcz óráig exerceiroztatta. Egymásután járta a „laufsritt” és egyéb emberkerkőzt Drill, úgy, hogy a védőkötözöttségnek szánalomraméltó páriái csakhogy ki nem dőltek a sorból. Ehhez a kiegészlet Drill-be járult hozzá még az is, hogy Vogel kapitány az egész században különös előzeretettel gyötörte a szegény kecskeméti fiut, Hajagos Sándort, aki nem talált egyéb módot a kimenekülésre az öngyilkosságnál, melyet ma reggel végre is hajtott. Még csak azt mondjuk, hogy a Molnáry-erzedben ebben az esztendőben az első században egy közlegény a torkát metszette el, a második században és az ötödik században is egy-egy közlegény agyonlőtte magát. A negyedik században pedig egy tiszt szolga követett el öngyilkosságot. Ezekhez talán fölösleges még kommentárt is fűzni.

Budapest, ápr. 12.

Nemzeti színház.
Bérlet 222 szám.
Kolozsavárt, pénteken, 1893. ápril hó 14-én.
Aszalai uram leányai.

Aszalai uram leányai.

Felelős szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.
egészszerkesztő és kiadólaptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Ügyvédi irodámat
átvettem

Közép-utca 16. sz. a. házba
(az Uricasino mellett)

(1-5)

F. MISSLER, hajózási vezérőrnagyok.

301. (g-10)

Árjegyzékek, minták és költségvet. bérmentesen küldetnek bármilyen e szakmába vágó, itt fel nem sorolt gépek és gazd. eszközökről

BACHUSZ MÓRITZ.
Széchenyi-tér 14. sz. (a régi vágóhid udvarán.)

342. (1—1

Netto 4 kiló postaláda **3 frt.**

Midőn e kínálókozó alkalomra a nagyérd. közönség figyelmét felhívni bátorodom, k érem egyszerst mind becses pártfogását s maradok teljes tisztelettel:

3. (4-10)

Kerekes József, butor-raktáros.